

Figuur 1: logo Vrouwenraad

STANDPUNT EN BEDENKINGEN BIJ HET POST- 2015 PROCES

Gendergelijkheid is belangrijk voor duurzame ontwikkeling, en omgekeerd. Beide veronderstellen elkaar. In de aanloop naar de 58ste zitting van de Commissie Status van de Vrouw (maart 2014) en in opvolging van de rondetafels 'Vredesvrouwen spreken zich uit over de toekomst van de aarde' in de Senaat (december 2013) stelde de Vrouwenraad een document samen met daarin zijn visie over de richting die we met z'n allen moeten inslaan na 2015 om duurzame ontwikkeling mogelijk te maken.

INHOUD

I. ALGEMENE BEMERKINGEN EN AANBEVELINGEN	3
II. EEN APARTE DOELSTELLING OVER GENDERGELIJKHEID V/M EN EMPOWERMENT VAN VROUWEN	6

I. Algemene bemerkingen en aanbevelingen

De Vrouwenraad wenst vooreerst op te merken dat het model van Duurzame Ontwikkelingsdoelen (DOD) op zich geen afdoende antwoord biedt of kan bieden op de uitdagingen waarvoor de mensheid zich vandaag geplaatst ziet en die om een dringende oplossing vragen zoals: de klimaatwijziging, de aanhoudende aangroei van de wereldbevolking, de vernietiging van natuurlijke habitats en rijkdommen, onherstelbaar verlies van biodiversiteit ... met alle risico's vandien die daarmee gepaard gaan (meer geweld, armoede, honger, ongelijkheid...).

Deze problemen aanpakken vergt ook juridische maatregelen en een samenhangend en dwingend beleid onder internationaal onafhankelijk toezicht. Internationale verdragen, een grotere afdwingbaarheid van het internationaal recht en een sterke en onafhankelijke internationale instellingen met grensoverschrijdende bevoegdheden betreffende het behoud van de 'common goods' van de mensheid en de planeet, lijken hiertoe het meest geschikte instrument. Een sterke betrokkenheid en inbreng vanuit de basisbewegingen en gemeenschappen, waaronder de vrouwenorganisaties, is hiertoe noodzakelijk. Ondanks de vele verschillen bieden zij de meeste kans op succes en consensus vanuit hun gemeenschappelijke belangen.

We blijven dus onze kritische blik op het geheel behouden, maar we stappen wel mee in het proces. De wereld kan en zal in deze niet wachten. Al onze inspanningen voor mensenrechten en vrouwenrechten, voor ontwikkeling en vrede zullen ijdel, tevergeefs zijn indien we geen afdoende antwoorden en maatregelen zetten tegenover de uitdaging van behoud van het leven en het goede leven op aarde voor de mensen en de andere levende wezens met wie we deze planeet delen. Er moet niet alleen rekening gehouden worden met de belangen van de mensheid op korte, middellange en lange termijn, maar evenzeer met de intrinsieke waarde en belangen van andere levende wezens en met het behoud van de habitats die daarvoor nodig zijn.

We verzoeken de vertegenwoordigers, regeringsleiders en beleidsverantwoordelijken – en in het bijzonder de Belgische en Vlaamse diplomaten, ministers en andere beleidsverantwoordelijken – om alle krachten in te zetten opdat men zou kunnen komen tot een gezamenlijk gedragen en sterk antwoord op de problemen waarvoor de mensheid zich geplaatst ziet en waarin staten en regio's samenwerken en zich op voet van gelijkheid, vrij en solidair inzetten voor de planeet en het behoud van de rijkdom aan diversiteit van het leven op aarde, maar bovenal ook voor onze kinderen. Welke planeet, welke wereld, welk leven willen wij onze kinderen nalaten?

Wij gaan er van uit dat duurzame ontwikkeling en bijgevolg de oplossingen die aangereikt worden, de nadruk moeten leggen op een holistische samenhangende, rechtvaardige en ver vooruitziende benadering m.b.t. de drie dimensies van duurzame ontwikkeling en met respect voor het bewaren van de correcte evenwichten tussen ecologie en maatschappelijke ontwikkeling. Economie is een belangrijk gegeven van duurzame ontwikkeling, maar daarnaast (en niet daarna) spelen even zeer sociale rechtvaardigheid, intra- en intergenerationele solidariteit, en respect voor de draagkracht planeet. Het welslagen van duurzame ontwikkeling hangt af van de vraag hoe goed wij sociale, economische en milieudoelstellingen kunnen balanceren.

Wij pleiten voor een economie in dienst van de mensheid met respect voor het leven op aarde en de grenzen van de planeet, en niet omgekeerd. Daarom willen we dat er volop ingezet wordt op de transitie en transformatie van de (wereld)economie naar duurzaamheid: economie moet ecologische en sociaal duurzaam of verantwoord zijn. Economie is geen doel op zich, maar een middel in functie van sociale en ecologisch rechtvaardigheid. De mantra van de groei van de economie moet verlaten worden (deze is niet houdbaar/duurzaam en houdt evenmin een garantie op sociale rechtvaardigheid in). Sociale ontwikkeling moet losgekoppeld worden van economische groei en de ecologische dimensie moet als kostenpost verrekend worden in het economisch model en handelen. Dit zou als uitgangspunt opgenomen moeten worden in de Politieke Verklaring bij de DOD, maar ook weerspiegeld moeten worden doorheen de verschillende doelstellingen, buiten de specifieke doelstelling van duurzame productie en consumptie bevorderen.

Duurzaamheid betreft ecologische bekommernissen, demografische zorgen en economische overwegingen, maar is ook sterk verbonden met basisvragen van sociale rechtvaardigheid, eerlijke verdeling en grotere toegang tot betere levenskwaliteit. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen moeten aansluiten bij de grote uitdagingen waarvoor de mensheid zich vandaag geplaatst ziet en die een bedreiging vormen voor het de mensenrechten, de natuur en het goede leven op aarde met bijzondere aandacht voor armoedebestrijding, verankering aan de mensenrechten en het opheffen van de ongelijkheid tussen vrouwen en mannen. Gendergelijkheid v/m is een belangrijke dimensie van duurzame ontwikkeling, waaraan niet kan worden voorbijgegaan zonder het proces van duurzame ontwikkeling zelf in het gedrang te brengen.

Voor de genderinvalshoek van duurzame ontwikkeling zijn vooral het Vrouwenrechtenverdrag (1979), het Peking Actieplatform (Vierde Wereldvrouwenconferentie, Peking 1995), de engagementen van de Cairo conferentie over bevolking en ontwikkeling (Cairo 1995) en Resolutie 1325 (en haar volgresoluties) van de VN Veiligheidsraad van belang. Deze zouden ten volle geïntegreerd en integraal gegarandeerd moeten worden in het post-2015 beleid.

Het Peking Actieplatform heeft het radicale proces van gendermainstreaming benadrukt. Dit betekent dat de hele structuur en organisatie van de maatschappij moet worden herzien, zodat meer fundamentele aandacht kan worden ingebracht voor alle relaties tussen mannen en vrouwen én het zogenaamde 'mannelijke' en 'vrouwelijke', die daarin zijn verweven. Daarom, maar niet alleen daarom, is een sterker pleidooi voor een genderbenadering van duurzame ontwikkeling nodig.

De genderbenadering is een *conditio sine qua non* voor duurzame ontwikkeling. Het verhoogt de doeltreffendheid en de efficiëntie van het beleid. Door bijvoorbeeld het beleid meer af te stemmen op vrouwen kan armoede beter worden aangepakt. Investeren in vrouwen en meisjes via onderwijs, gezondheidszorg en toegang tot middelen en jobs heeft een positief effect op de productiviteit, maar zorgt eveneens voor een dalende aangroei van de bevolking.

Gelijke rechten en kansen, gelijke vrijheden, gelijke toegang tot natuurlijke hulpbronnen, onderwijs, gezondheidszorg, tewerkstelling, maar ook een gelijk recht op leiderschap en besluitvorming en seksuele rechten situeren zich in het hart van het debat. Duurzame ontwikkeling kan niet zonder gelijke rechten, gelijke participatie en empowering van vrouwen. Vrouwen moeten leiderschap kunnen opnemen in het uittekenen van een design voor de toekomst. Dit komt hen rechtmatig toe. Het positief effect op duurzame ontwikkeling is daarbij mooi meegenomen.

Onze blik moet nu en hier echter verder reiken dan enkel de genderdimensie. De belangen en noden van vrouwen en hun bijdrage aan de maatschappij mogen niet alleen worden bekeken vanuit de vaststelling dat vrouwen wereldwijd iets meer dan de helft van het potentieel menselijk kapitaal uitmaken (de economische invalshoek), en ook niet alleen vanuit de vaststelling dat genderongelijkheid v/m wereldwijd voorkomt. Beleid, wetgeving, begroting en investeringen rond duurzame ontwikkeling moeten tegelijk gendergevoelig zijn én de sociale, economische en milieudimensie integreren.

De DOD zouden maximaal moeten worden ingevuld, niet minimaal (zoals met de MDG's) en in iedere doelstelling zouden de drie dimensies van duurzame ontwikkeling (de ecologische, sociale en economische dimensie) evenwaardig aan bod moeten komen; met als onderliggende rode draad: respect voor de grenzen van de draagkracht van de planeet en voor de belangen van alle stakeholders (menselijke en niet-menselijke).

Vanuit het perspectief van vrouwenrechten tekenen zich twee uitdagingen af: 1° het perspectief van de gelijkheid v/m of genderperspectief ten volle integreren in het geheel en 2° verzekeren dat vrouwenrechten en de gelijkheid v/m niet achteruitgaan – niet minder of beperktere rechten en vrijheden – niet hier en niet elders (wereldwijd). Hierbij moet het universeel karakter van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen voor ogen gehouden worden en het feit dat het niet enkel gaat om ontwikkelingssamenwerking, de 'Noord-Zuid' verhoudingen of zelfs het "Zuid" perspectief. Een hernieuwd engagement en expliciete herbevestiging voor de rechten van vrouwen in het kader van de post 2015 ontwikkelingen is noodzakelijk.

Wij pleiten voor de aanneming van een sterke en dwingende begeleidende Politieke Verklaring bij de Duurzame Ontwikkelingsdoelen waarin de uitvoering van bestaande en relevante verdragen op het gebied van mensenrechten en milieurecht opgenomen zijn als normatief en richtinggevend beleidskader, naast andere engagementen, maar waarin ook het engagement opgenomen is om nieuwe bindende verdragen af te sluiten zoals een wereldwijd bindend verdrag over de uitstoot van CO₂ of over de bescherming van oceanen en de visbestanden. Hierin zou ook ondubbelzinnig aangegeven moeten worden welke middelen – financiële en andere – er voorzien worden voor de uitvoering van deze engagementen in de DOD en de Politieke Verklaring en op welke manier en volgens welke criteria de uitvoering geëvalueerd zal worden. Participatie van vrouwen aan de besluitvorming en het beleid en de betrokkenheid van de vrouwenorganisaties bij het post-2015 proces in alle fasen is hiertoe cruciaal.

In de Politieke Verklaring als beleidsrichtinggevend document bij de DOD zouden volgende elementen opgenomen moeten/kunnen zijn:

- *de globale beleidsvisie op duurzame ontwikkeling;*
- *een engagement om eerdere en andere relevante verdragen, verklaringen, actieplatformen, aanbevelingen en resoluties waaronder deze i.v.m. vrouwenrechten en empowerment van vrouwen, integraal uit te voeren; zonder onderscheid en zonder voorbehoud.*
- *een expliciet herbevestiging van de gelijkheid voor vrouwen en mannen (als kwestie van mensenrechten en gelijkheid en als noodzaak voor duurzame ontwikkeling) en van de wil om te investeren in empowerment van vrouwen en in gendergelijkheid*
- *een vermelding van de politieke wil om de instrumenten en middelen voor de bevordering van de mensenrechten en vrijheden van vrouwen in de context van duurzame ontwikkeling te versterken*
- *herbevestiging van het normatief kader, van de grote richtinggevende handelingsprincipes en streefdoelen voor duurzame ontwikkeling op lange termijn.*
- *een principe van functionaliteit of flexibiliteit, zodat bijstellingen en aanpassingen aan nieuwe en/of specifieke omstandigheden van individuele regio's/landen mogelijk zijn binnen een weloverwogen en overeengekomen gemeenschappelijk normatief globaal regulerend kader voor actie en beleid.*

De ervaring leert dat staten en regio's weinig tot niet in staat zijn om afstand te doen van eigen belangen op korte termijn. Om hieraan te remediëren is een versterkte en onafhankelijke besluitvorming op wereldniveau nodig, vooral voor de vele problemen die verband houden met de klimaatwijziging en met het behoud van de 'gemeenschappelijke goederen van de mensheid' (de common goods).

II. Een aparte doelstelling over gendergelijkheid v/m en empowerment van vrouwen

Wij steunen de het standpunt van de Belgische regering die pleit voor een aparte doelstelling over gendergelijkheid v/m en empowerment van vrouwen in combinatie met de methodiek van gendermainstreaming. Dit is immers een noodzakelijke en minimale voorwaarde om aandacht voor de gelijke rechten en de positie van vrouwen te garanderen.

De ervaring (o.a. vanuit het proces van de MOD, Rio ...) leert dat de aanvaarding van een aparte doelstelling betreffende gendergelijkheid v/m en empowerment van vrouwen noodzakelijk is. In deze doelstelling moet een duidelijk link gelegd worden naar de implementatie van de rechten van vrouwen en naar de reeds bestaande verdragen, resoluties, besluiten en instrumenten die deze rechten concreet vorm geven en bevorderen; waaronder¹:

¹ Niet exhaustieve opsomming

- *het Verdrag tot uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (1979);*
- *de Verklaring en aanbevelingen van de Vierde Wereldvrouwenconferentie (Peking, 1995) en de latere engagementen in dit verband n.a.v. de evaluaties door de Commissie Status van de Vrouw;*
- *de engagementen van de Cairo conferentie over bevolking en Ontwikkeling (Cairo 1994), in het bijzonder met betrekking tot seksuele en reproductieve rechten;*
- *de besluiten van de VN Veiligheidsraad over vrouwen, oorlog en vrede, met name resolutie 1325 en haar opvolgbesluiten (1820, 1888; 1889, 1960 en 2122);*
- *de Verklaring en het Actieprogramma van de Wereldconferentie mensenrechten (Wenen, 1993).*

De onderdelen en aspecten van de Millennium Ontwikkelingsdoelen (MOD) i.v.m. gendergelijkheid die niet of onvoldoende gerealiseerd werden moeten ge-updatet en ge-upgradet worden zodat ze conform een universeel ontwikkelingsmodel en de universele mensenrechten maximaal ingevuld en volledig gerealiseerd kunnen worden. De lessen die in dit verband geleerd werden, inclusief voor wat betreft de evaluatie van het bereiken/niet-bereiken van de MOD zouden geïntegreerd moeten worden in het post-2015 kader.

Welke concrete elementen moeten onder deze doelstelling worden ondergebracht?

Onder deze doelstelling zouden alle zaken en rechten moeten worden ingebracht die specifiek te maken hebben met vrouwen, met gelijkheid voor vrouwen en mannen en met gendergelijkheid v/m in het kader van duurzame ontwikkeling op sociaal, economisch en ecologisch vlak.

Bijvoorbeeld: gelijke deelname aan besluitvorming, geweld en seksueel geweld op vrouwen voorkomen, stoppen en sanctioneren, seksuele en reproductieve rechten en gezondheid van vrouwen garanderen, discriminaties en maatschappelijke achterstelling van vrouwen opheffen, resolutie 1325 uitvoeren, vrouwen en vrouwenorganisaties empoweren ...

Indien een objectief volwaardig/volledig kan worden ondergebracht onder een andere doelstelling, verkiezen wij dat deze daar haar plaats krijgt.

Bijvoorbeeld: erfrecht en recht op bezit van gronden en productiemiddelen verzekeren in het kader van voedselveiligheid, vrouwen empoweren inzake de toegang, ontwikkeling en beheer van duurzame technologie en energie, waken over gelijke toegang van vrouwen tot sociale bescherming en maatschappelijke diensten inzake armoedebestrijding, voorzien van voldoende en kwalitatieve kinderopvang en de loonkloof aanpakken als elementen van waardig werk...

Versterkte participatie van vrouwen aan de besluitvorming en de beleidsuitvoering, op alle domeinen en op alle niveaus en empowerment van de vrouwenorganisaties behoort in dit verband zeker tot de prioriteiten. Om tot duurzame ontwikkeling te komen is steun en empowerment van de lokale/nationale vrouwenorganisaties en hun samenwerkingsverbanden essentieel. Aanvaarding van quota en streefcijfers zijn hiertoe een minimum vereiste. Daarnaast moet evenzeer geïnvesteerd in begeleidende maatregelen om bijvoorbeeld de impact van de inbreng van vrouwen in de besluitvorming te versterken en

steunen. Dit vergt o.a. een aangehouden en structureel beleid voor gendergelijkheid v/m en voor gendermainstreaming. Gelijkheid begint in de opvoeding en in de kleuterklas. Iemand die daar goede waarden m.b.t. gelijkheid meekrijgt, zal later in alle vrijheid zijn of haar keuzes kunnen maken. Quota kunnen helpen om een proces te versnellen dat zich anders veel te langzaam of zelfs niet voltrekt.

Vrouwen zijn niet alleen de eerste slachtoffers van klimaatwijziging en onduurzame ontwikkeling, ze zijn bovenal actor die de mogelijkheden moeten krijgen (en moeten aangrijpen) om de overgang naar duurzame ontwikkeling te bevorderen. Vrouwen moeten m.b.t. duurzame ontwikkeling en de klimaatwijziging een gelijke rol en stem krijgen én kunnen opnemen; en dit op korte termijn en op grote schaal, hier en wereldwijd. Vrouwenorganisaties en hun samenwerkingsverbanden, koepels en netwerken op nationaal en internationaal niveau, zijn een belangrijk instrument hiertoe, en vooral om: vrouwen en vrouwenorganisaties te verenigen, om de genderdimensies van de verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling aan de oppervlakte te brengen, om samen versterkt voor duurzame ontwikkeling te pleiten en om zowel op nationaal als internationaal niveau het pleidooi voor duurzame ontwikkeling te ondersteunen. Zij moeten daartoe wel over de nodige middelen kunnen beschikken. De parallellen met de kernboodschap van Resolutie 1325 over vrouwen, vrede en oorlog van de VN-Veiligheidsraad is hier treffend.

Steun voor de vrouwenorganisaties (financieel, training, toegang tot besluitvorming, tot kennis ...) maakt integraal deel uit van een structureel, doeltreffend en gedragen gendergelijkheidsbeleid en duurzaam sociaal beleid. Vrouwenorganisaties zijn ook belangrijke partners voor de implementatie en promotie van een transitie naar duurzame ontwikkeling op ecologisch en economisch vlak. Vanuit efficiëntie oogpunt is het belangrijk dat een beleid niet enkel top down, maar ook bottom-up uitgewerkt en uitgedragen wordt. Vrouwenorganisaties die dit ondersteunen zijn echter stelselmatig ondergefinancierd, waardoor ze niet voldoende geld hebben voor structurele of grote projecten. Door de crisis is dat er niet op verbeterd. Er zouden financieringsakkoorden moeten komen die garanties geven op langere termijn of wetten die dit garanderen. Vrouwenorganisaties zouden moeten kunnen opereren met kaderovereenkomsten van 5 jaar.

Er moet meer ruimte en waardering gecreëerd worden voor het zogenaamde 'vrouwelijke' of de 'vrouwelijke of zachte' waarden in de samenleving zoals: zorgzaamheid, coöperatie, gelijkheid, niet-hiërarchische verhoudingen, niet-competitief gedrag in een meerder-minder verhouding, ruimte voor emotie en empathie, kwaliteit als eerste bekommernis, behoedzaamheid Dit is een proces dat tijd vergt, maar dat noodzakelijk is om een duurzame transitie te kunnen bewerkstelligen.

Dan en dan alleen, is er hoop op een kentering: als we daadwerkelijk meer ruimte creëren voor de zogenaamde 'zachte' waarden en het 'vrouwelijke' in de dominante structuren die de geglobaliseerde agenda van de wereld bepalen en die steunen op macht, ongelijkheid, meerder-minder relaties en het principe van het recht van de sterkste. Dit is niet alleen een zaak van vrouwen, mannen hebben daarin een even belangrijke en fundamentele rol. En heel wat mannen (die het patriarchaal denken en het juk van de patriarchale organisatie van de samenleving afgeworpen hebben) zijn hierin onze natuurlijke bondgenoten. Vrouwen bekleden op dit vlak vanuit hun

ongelijke machtspositie in de samenleving echter een bevoorrechte positie, omdat ze vanuit hun 'onmacht' en 'gelijkheidsstreven' een andere visie op de wereld en op het omgaan met dingen (wetenschap, techniek, economie, politiek...) en omgaan met elkaar naar voren (kunnen) schuiven, zoals blijkt uit de verschillende ervaringen op verschillende domeinen.

Vrouwen zijn niet altruïstischer of beter dan mannen. Maar vanuit onze collectief gedeelde ervaring van vrouw-zijn waarin verbondenheid en zorg voor kinderen en familie een belangrijke plaats innemen, weten we dat er andere en betere manieren zijn dan competitie en strijd om de samenleving en haar relaties en activiteiten te ordenen.

Volledig respect voor de seksuele en reproductieve rechten en gezondheid van vrouwen en meisjes zijn een centraal element voor duurzame ontwikkeling. In de context van een eindige en afnemende draagkracht van de aarde en aanhoudende bevolkingsgroei kan niet worden voorbijgegaan aan dit thema. Gendergelijkheid is een noodzakelijke voorwaarde met het oog op het respecteren en verzekeren de SRRG van alle vrouwen en mannen. Het bevorderen van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen is essentieel opdat vrouwen hun rechten zouden kunnen doen gelden. Ongelijkheid ondermijnt de seksuele en reproductieve rechten en gezondheid. Seksuele en reproductieve rechten en gezondheid van vrouwen en meisjes moeten volwaardig en volledig ingeschreven zijn in de DOD. Dit kan door in de Verklaring te verwijzen naar de relevante bestaande engagementen en besluiten en door de SRRG zo holistisch mogelijk te integreren binnen de DOD; bijvoorbeeld binnen de genderdoelstelling, binnen een gezondheidsdoelstelling of een demografische doelstelling i.v.m. het verzekeren van een duurzaam bevolkingsbeleid

Het is heel belangrijk dat België seksuele en reproductieve rechten en gezondheid promoot vanuit een mensenrechtenbenadering. Seksuele en reproductieve rechten zouden idealiter moeten kunnen opgenomen worden als een aparte doelstelling met multisectoriële aspecten (waaronder gender), en zeker niet alleen vanuit de enge benadering van 'volksgezondheid'. Gezien de inschatting dat dit niet of weinig haalbaar is, kan een pragmatische benadering waarbij seksuele en reproductieve rechten en gezondheid onder een bredere invalshoek: gender, gezondheid en empowerment van vrouwen ingebracht worden en waarbij gewezen wordt op vroegere afspraken zoals inzake de strijd tegen tienerzwangerschappen of m.b.t. onderwijskansen voor meisjes. (Seksuele rechten spelen hierin een rol, maar ze worden niet als doel voorgesteld).

In het post-2015 proces moeten mechanismen voorzien worden om de implementatie van de doelstellingen en de daarmee samenhangende verdragen en engagementen (oude en nieuwe) afdwingbaar te maken en te verankeren aan de mensenrechten. Een beperkte set doelen kan en mag niet het enige beleidsmatige antwoord zijn op de uitdagingen voor de toekomstige menselijke ontwikkeling. Doelen kunnen mede afdwingbaar gemaakt worden door de keuze van indicatoren. Indicatoren zijn echter niet neutraal en niet alles kan gevat worden in een indicator. Doelstellingen moeten op langere termijn gesteld worden. Ook rapporten en schaduwrapporten kunnen effect hebben, maar de creatie van mechanismen voor participatieve evaluatie vanuit de basis, de parlementen en de civiele organisaties,

waaronder de vrouwenorganisaties en voor de regionale verankering zoals op niveau van de EU, de Afrikaanse Unie, ... zijn in deze aangewezen.

Mensenrechten zijn universeel, één en ondeelbaar, dus moet er in alle rechten worden geïnvesteerd. Het universele karakter van de mensenrechten belet niet dat er in de praktijk met regionale vertalingen of doelstellingen kan worden gewerkt, mits deze de essentie van het recht niet aantasten of onmogelijk maken. Het is echter evident dat de basisvoorwaarden voor mensenrechten (voedsel, inkomen, een werkende rechtstaat...) zowel op individueel als op collectief niveau verzekerd moeten zijn. Dit belet niet dat een zekere variatie naar regio, land mogelijk is zoals een variatie naar inkomen om de armoedegrens vast te stellen of naar sociale zekerheid. Een goed functionerende rechtstaat die de mensenrechten en duurzame ontwikkeling bevordert en die de bevolking een goede bescherming biedt is belangrijk in dit verband.

Parlementairen zijn de eerste vertegenwoordigers van de belangen van de burgers. Parlementen moeten nauw betrokken worden bij de uitvoering, evaluatie en bijsturing van de duurzame ontwikkelingsdoelen. Internationaal zou de rol en de autoriteit van de Interparlementaire Unie versterkt kunnen worden. Vorming van parlementairen over mensenrechten en gendergelijkheid en verzekerde pariteit v/m voor parlementen zijn belangrijk opdat parlementen hun rol in de overgang naar duurzame ontwikkeling ten volle zouden opnemen.

Er moet nagedacht worden hoe we omgaan met landbouw. Deze moet aansluiten bij de behoeften van de lokale bevolking aan voedsel. Het inpalmen van gronden voor biobrandstoffen ten koste van voedsel of het behoud habitats/natuurgebied is absoluut niet duurzaam. Bovendien wordt het probleem van vervuiling zoals meer CO2 uitstoot mee gecreëerd door de gedelocaliseerde economie. Het opnieuw dynamiseren en stimuleren van de lokale economie en relokalisering van de economie zijn belangrijk voor de ontwikkeling en duurzame ontwikkeling van gemeenschappen en staten. Ook dit zou prioriteit moeten krijgen in de transitie naar een duurzame economische ontwikkeling. Men moet oog hebben voor meer dan enkel de financiële kant van de economie.

We pleiten er voor om vrede als aparte doelstelling op te nemen. Vrede, gendergelijkheid en duurzame ontwikkeling veronderstellen elkaar. De een is onmogelijk bereikbaar zonder de ander. Uit onderzoek en statistisch onderzoek blijkt zelfs een directe en significante samenhang tussen de status en rechtspositie van vrouwen in de samenleving en de stabiliteit en vrede in een land en in de wereld. Onder deze doelstelling zouden verschillende concrete targets in relatie tot vrede ondergebracht moeten worden zoals wapenproductie, wapenhandel, nucleaire bewapening, grondstoffenhandel Onder dit doel – en in geval er geen specifieke vredesdoelstelling komt onder de genderdoelstelling – zou ook de uitvoering van resolutie 1325 en van haar volgresolutie moeten worden ingebracht, vanuit het perspectief van de 3 P's: participatie van vrouwen, preventie van geweld, promotie van mensenrechten van vrouwen, met de nadruk op participatie.

Bestrijden van armoede en honger zijn centrale elementen voor duurzame ontwikkeling. De structurele oorzaken² zijn velerlei, maar ongelijkheid en ongelijkheid tussen vrouwen en mannen is (op wereldniveau) één van de fundamentele obstakels die belet dat armoede vermindert en die er mede de oorzaak van zijn dat grote groepen mensen verstoken blijven van toegang tot basisdiensten en goederen om in hun basisbehoeften te voorzien, van welzijn, van kansen en van ontwikkeling. Om ongelijkheid aan te pakken moeten de oorzaken ervan aangepakt worden. Dit brengt genderongelijkheid v/m in het hart van de armoedebestrijdingsproblematiek.

Er moet een betere herverdeling komen van de middelen, ook bij de financiële instellingen.

Multinationals en financiële instellingen moeten worden geresponsabiliseerd over de rol die ze spelen en de gevolgen van hun beslissingen en daden. Multinationals en financiers maken enorme winsten maar de (lokale)bevolking en staten hebben er weinig aan. Winsten vloeien af naar de aandeelhouders, maar de lasten en overlasten zijn voor de gemeenschappen. Multinationale of transnationale bedrijven en acties zouden transnationaal gereguleerd en ter verantwoording geroepen moeten kunnen worden. Belastingontduiking en belastingevasie moeten onmogelijk worden gemaakt. De middelen die zo verworven kunnen worden kunnen ingezet worden voor het voorzien van wereldwijde sociale bescherming en solidariteit en voor duurzame ontwikkelingsprojecten op transnationaal niveau

Er zouden betrouwbare parameters voor de voedselzekerheid en voedselveiligheid aanvaard moeten worden, die niet enkel uitgaan van Westerse maatstaven. Bijvoorbeeld de maatstaf voor calorieopname gaat best uit van mensen die op het land werken. Teelt van biobrandstoffen moet teruggedrongen worden om deze gewassen voor de voedselvoorziening te gebruiken. Gangbare voedselpatronen geënt op vleesconsumptie en visconsumptie zullen (overall ter wereld) gewijzigd moeten worden en er zijn maatregelen nodig om voedselverspilling tegen te gaan. Goed beheer van de grond is een belangrijke fundamentele voorwaarde voor de voedselzekerheid, naast algemene verbeteringen van de infrastructuur zoals aanleg van wegen en de toegang tot water. Gendergelijkheid bevorderen is een essentieel aspect van de voedselveiligheid en voedselzekerheid. Op dit vlak moet discriminatie van vrouwen (erfrecht, recht op bezit van productiemiddelen ...) opgeheven worden en moet er geïnvesteerd worden in het empoweren (kennis, capaciteiten, inkomensgarantie...) en duurzaam landbouwtechnisch opleiden van vrouwen. Om een gepast beleid te kunnen uitwerken is een Grass Roots benadering nodig. De participatie en impact van vrouwen m.b.t. de besluitvorming op dit vlak is noodzakelijk. Men moet werken vanuit de kleine boerenbedrijven die in coöperatieven kunnen verenigd worden, bestaande landbouwtechnieken verbeteren maar geen nieuwe westerse technieken zonder meer opdringen.

² Voorbeelden van structurele oorzaken: toegang tot de internationale handel, zwak gereguleerde markten, zwakke tewerkstellingsgroei, technologische ontwikkelingen die hoog opgeleiden bevoordelen, verminderde sociale bescherming (kindergeld, vergoedingen bij ziekte, pensioen, invaliditeit...), regressieve belastingssystemen, onvoldoende regulering van internationale financiële markten en van activiteiten van de multinationals, verzwakte arbeidsmarktregulering (minimumlonen, collectieve onderhandelingen, bescherming van werknemers, toegang tot opleiding), discriminerende wetgeving, beleid en attitudes (vaak cultureel geworteld)...